

Ветровете на промяната

матей
Вишниецк

ПЪТНИКЪТ В ДЪЖ- ДА

ГЕЯ NVE-
RIS

Ветровете на промяната

Матей Вишник

ПЪТНИКЪТ В ДЪЖДА

Проектът е съфинансиран
от програма
„Творческа Европа“
на Европейския съюз

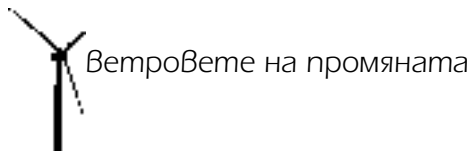
Matei Vişniec
Groapa din tavan
Teatru, volumul II, ediția a II-a
CARTEA ROMÂNESCĂ, 2007

© Matei Vişniec
All rights reserved

Всички права запазени. Никаква част от това издание не може да бъде преиздавана, съхранявана по компютърен начин или препредавана под каквато и да е форма или по какъвто и да е начин – електронен, механичен, фотокопирен, записващ или друг, без предварителното писмено съгласие на носителите на правата.

© Матей Вишниец, автор, 2017
© Огнян Стамболиев, превод, 2017
© Издателство „Гя-Либрис“, 2017

ISBN 978-954-300-168-2

матей Вишниец

ПЪТНИКЪТ В ДЪЖДА

пиеси

Превод от румънски: Огнян Стамболиев

ГЕЯ РИЕ
СОФИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ХЛЯБ В ДЖОБА.....	5
АРТУР, ОСЪДЕНИЯ.....	43
АМА, МАМО, ТЕЗИ РАЗКАЗВАТ ВЪВ ВТОРО ДЕЙСТВИЕ КАКВО СЕ СЛУЧВА В ПЪРВО.....	103
ДУПКАТА В ТАВАНА.....	176
ПЪТНИКЪТ В ДЪЖДА.....	239
ЯВЛЕНИЕТО ВИШНИЕК.....	327

ХЛЯБ В ДЖОБА

Пиеса в едно действие

Действащи лица

МЪЖЪТ С БАСТУНА

МЪЖЪТ С ШАПКАТА

Действието се развива до запустял кладенец.

Двамата мъже стоят, надвесили се над изоставения кладенец. Взират се в дъното и слушат напрегнато.

МЪЖЪТ С БАСТУНА (*след пауза*): Това не са хора.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, не са.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Дори не знам дали да ги нарека хора!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Негодници!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, негодници!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Не, сажисти!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Точно така!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Сажисти и жалки нищожества!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да жалки нищожества!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Точно така!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: И как могат да направя това?! Истинско безобразие!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, наистина, безобразие!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Проклети убийци!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Престъпници! Да убият така хладнокръвно!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Уф!

Кратка пауза. Двамата мъже гледат още към дъното на кладенеца. После Мъжът с шапката се надига и си слага шапката.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Трябва бъдат наказани.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Мисля, че най-добре ще е да бъдат напердашени. И то здравата.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, господине, имате право.

МЪЖЪТ С БАСТУНА (*вдига бастуна си и го размахва*): Да ги бият, да ги пребият, докато ги изтребят напълно!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, да ги смажат от бой!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да ги стълчат като гнусни червеи! Това им трябва – да ги размажат и нищо да не остане от тях!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА (*тържествуващ*): Да пукнат дано! Без гроб да изгният!

МЪЖЪТ С БАСТУНА (*малко натъжен*): Да, ама първо трябва да ги хванеш. А това е по-трудно, отколкото да ги напердашиш.

Кратка пауза. Дватама мъже се навеждат над кладенеца. Мъжът с бастуна е сложил бастуна си под мишница, а Мъжът с шапката си вее нервно с нея.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Не, вече нищо не се вижда.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, сега не се вижда, но преди нали се видя?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Кога се е видяло?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: По обяд.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Наистина ли се видя?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, наистина. По обяд, когато минавах оттук, можеше да се види. Да, и сутринта също.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Ама вие и сутринта ли минахте оттук?

МЪЖЪТ: Да, тази сутрин.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: А то... лаеше ли?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, лаеше, лаеше много силно, та чак се късаше от лай.

Мъжът с шапката се навежда много над кладенеца.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: А може никой да не го е хвърлял?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Как така никой?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Просто е минало оттук и без да уска е паднало само в кладенеца.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Това е абсурд!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Защо да е абсурдно? На този свят се случват толкова странни неща.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Ама как така ще падне само? Да не е било съяно или с превръзка на очите?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Откъде можем да знаем какво е било? Може и да е било съяно.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Пълен абсурд!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Защо да е абсурд? Нима на този свят няма толкова много слепи хора?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, хора... да сте виждали някога съяно куче?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Съяно куче? Не, не съм.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Тогава, за какво говорим?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: То може да не е било съяно.

МЪЖЪТ С БАСТУНА (*ядосан*): Драги господине, тук никоой не е съял.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Тогава трябва да се е хвърлило само.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Защо да се хвърля само?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Ами... Може да е искало да умре.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Кучето искало да умре, така ли?!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Искало е да се самоубие, това исках да кажа.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Така ли? Нима животните се самоубиват?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА (*дълбоко уверен в себе си*): Да! Китовете, например.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Тук не говорим за китовете.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Защо? Нали и китовете са животни? Нали се хвърлят от водата на брега, за да се убият. Нима ще отречете това? Да, учените са доказали, че китовете се хвърлят сами, по своя воля, на брега. За да умрат.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Разберете, че китовете са съвсем различни от кучетата.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Защо? И кучетата, и китовете са животни. Ние не виждаме как кучетата се самоубиват, но те го правят. Убеден съм.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Кучетата няма защо да се самоубиват. Нямаат причини. Само хората се самоубиват. Животните никога не се самоубиват.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Не, така беше в миналото. Сега, в наши дни, всичко се преобърна, може да се случи какво ли не. Чували сте, например, че женските паяци изяджат мъжките? Какво ще кажете за това? Нормално ли е?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Паяците са така създадени от природата – да се изяджат. Това е било винаги, откакто съществуват.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, но напоследък се изяджат все по-често.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Това пък кой ви го каза?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Добре, вижте само колко много мухи има напоследък. А преди нямаше толкова много. Преди, през зимата, те умираха, а сега ги има и през януари, вече не умират. Вижда се и с просто око.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Вие какво искате, за мухи ли да си говорим, или за това куче?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Добре, но не виждам никакво куче.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Нали ви казах, че се видя, има куче.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Сигурно така ви се е сторило.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Как така ще ми се стори?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, така ви се е сторило. Случва се понякога, човек да се заблуди. Вие чували ли сте за Фата Моргана?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Аз пък се заклевам, че го видях! Не ме мислете за луд!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Няма защо да ми се къннете, вярвам ви.

Двамата мъже отново се надвесват над кладенеца.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: А може би вече е умряло.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не се знае, но всичко става... Не, не вярвам. Мисля, че е още живо.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА (*обнадежден*): Да хвърлим запалена кутия кибрит? Или пък горящо къло, а? Какво ще кажете?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Ще го стреснем! Ще се изплаши.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Защо мислите така?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Как защо? Всички животни се плашат от огъня. Да сте виждали животни, което да стои до огън?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Това куче може пък да не се изплаши? Да рискуваме.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Оставете тези глупости! Да сте виждали животни, което да не се плаши от огън? Всяко животно се плаши от огъня. Не ви ли е ясно? Дайте да хвърлим камък.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, но ако падне върху него, сигурно ще го нарани или убие.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Тогава ще хвърлим малък камък.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Не, всеки камък може да го засегне и нарани. Ами ако го уцели в очите? Колкото и да е малък, може да му извади окото.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: А може и да не го извади.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: И все пак, ако го извади?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Добре, нека да хвърлим сега. Главно то е да го накараме да се обади, да изръмжи. Ако е умряло, няма да се обади, но ако е живо, ще изръмжи, нали така?

Мъжът с шапката вдига неговият камък.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Този става ли?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не, не е много подходящ.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА *(вдига няколко камъка от земята):*

Моля, изберете вие.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да няма ръбчета, това е главно.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА *(избира)*: Ето, този е без ръбове...

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Става, хвърлете го!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Вие казахте „камък“. Ето ви камък. Хвърлете го вие.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Какво значение има кой ще го хвърли? Аз или вие.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, няма значение, но все пак, хвърлете го вие.

Мъжът с бастуна поема камъка и го пуска в кладенеца. Двамата може се заслушват напрегнати.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА (*след дълга пауза*): Не се обади. Сигурно е умряло.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Аз пък вярвам, че е живо.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Добре, да потърся ли по-голям камък?

От дъното на кладенеца се разнася жалостив лай на куче, който скоро преминава в скимтене и накрая утихва.

МЪЖЪТ С БАСТУНА (*радостен, възбуден*): Чухте ли го? Нали ви казах, че е живо?! Казах ли ви, или не ви казах?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА (*бърше потта, появила се по челото му*): Ах, тази работа просто не е за вярване!

МЪЖЪТ С БАСТУНА (*триумфираш*): Аз не ви ли казах, че не е умряло?! И на обяд не беше! Живо си е!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Фантастично!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Е, какво ще кажете сега? Какво мислите за тези хора?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Това е направо свинщина!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Само свинщина ли? Не, това е направо престъпление!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Срамна постъпка!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Простотия! Да хвърлиш живо куче в кладенец! Живо куче! Защо? Вие можете ли да ми го обясните? Аз не мога. Това да го направи човек? Да го измисли! Аз не бих могъл дори да го помисля. А вие можете ли?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Разбира се, че не бих могъл.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не, това не е нормално. Това е направо лудост!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Аз се досещам кой го е направил.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Така ли? Кой?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Ами, децата, невинните деца.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Кои невинни деца?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Ами, децата. Децата като цяло. Вие дори не можете да си представите колко жестоки могат да бъдат понякога децата. Особено към животните.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не, децата няма да го направят никога.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Чуйте ме добре: децата могат да бъдат много жестоки, много по-жестоки, отколкото вие бихте могли да си представите. Защото те не разбират какво всъщност значи жестокост. Когато си съвсем малък, просто не можеш да разбереш какво е това жестокост и можеш да направиш ужасни неща.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не, не вярвам, че тук може да става дума за деца. Кучето е голямо, доста голямо. Не е малко или обикновено куче, което можеш да грабнеш и да хвърлиш просто така. То е направо огромно!

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Значи, всичко това означава, че тук, в наши дни, се шири някаква лудост, някакво безумие. Да, вече е пълно с луди. Целият свят е полудял. А лудите са на свобода.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не, работата тук е съвсем друга. Това е сторено от голяма омраза. Това не е плод на обикновена, а на огромна, черна, смразяваща гръх ти омраза... Пълна, всепоглъщаща омраза. И трябва да си изгубил напълно здравия си разум за нещата и света, за да направиш това. Да започнеш да хвърляш живи кучета в кладенците...

Кучето започва отново да се обажда. Ехото от неговия лай се носи тъжно и отчаяно.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Трябва да направим нещо.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Добре, какво да направим?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да направим нещо, за да го извадим.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Лесно е да се каже, но...

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Нека първо да го извадим.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Как да го извадим?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Не знам, не мога да кажа...

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, не можете...

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Няма да е чак толкова трудно...

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Но не е и толкова лесно...

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Просто да слезем долу и да го вземем.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да слезем в кладенеца?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Къде другата?
МЪЖЪТ С БАСТУНА: В кладенеца ли?
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, в кладенеца.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: В кладенеца?
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, в кладенеца. Слизаме сега набързо, хващаме го, изваждаме го и готово!
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Добре, и как да слезем?
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Няма да е много трудно. Просто слизаме, изваждаме го и край.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не е възможно!
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Защо да не е възможно?
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Защото няма как да слезем. Помислете малко: как ще слезем?
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Просто ще ни трябва стълба.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: И какво ще направим със стълбата?
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Как какво? Ще слезем до долу по нея.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Аз пък ви казвам, че няма да успеем със стълба. Този кладенец е прекалено дълбок. Откъде ще намерим толкова дълга стълба? Виждате ли колко е дълбок? Никъде няма да намерим такава стълба.
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Добре, тогава ще слезем с въже.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, помислих и за въже.
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, едно дълго, дебело въже с възли.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, мислих и за това.
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Няма ли да може?
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, няма да може.
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: И защо?
МЪЖЪТ С БАСТУНА: И с въже няма да стане.
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Но с въже може да се слезе.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Вие мислите така.
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, мисля, че, все пак, може да се слезе.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: Добре, и кой ще слезе?
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Ами, един от нас.
МЪЖЪТ С БАСТУНА: По-точно кой? Вие ли ще слезете?
МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, ще слеза. Защо да не слеза?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Аз не мисля, че ще е много разумно да слезете. И като слезете, какво ще направите?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Как какво? Това, за което съм слязъл.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Точно в това е проблемът. Какво ще направите, ако все пак, успеете да слезете долу? Питам ви какво ще направите? Ще вземете това куче в ръце?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Не знам...

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Виждате ли? Не знаете! Затова не мога да ви дам добър съвет. А вие не знаете какво е това куче. Дали няма да ви ухапе? Може и да е бясно...

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Но може е да не е бясно.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Но ако, все пак, е бясно? Тогава как ще постъпите?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да го изоставим ли тогава?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не съм казал да го изоставим.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Добре, тогава какво да направим?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Ще направим, каквото можем.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Добре тогава, нека да направим все пак нещо. Стоим тук вече толкова време и не правим абсолютно нищо.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Можем да почакаме още малко. Сигурно ще дойде още някой. Тогава ще измислим какво да направим. Съгласен ли сте? Трудно е да направиш нещо сам. Ами ако самото куче не иска да излезе от кладенеца?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Как може да не иска?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не знам. Просто разсъждавам сега. Може и да не иска да го извадим.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Не го ли чувате как лае?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Как лае? Лае като куче.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Аз мисля, че лае много жално. Мъчи се там.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Мислите, че лае жално? Това, според вас, жално лаене ли е?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Да, така мисля. Мисля, че лае много жално. Че се измъчва.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Аз пък не мисля, че лае жално. Просто си лае, като всяко друго куче.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Напротив! Това е сто процента жален лай.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Съвсем не е жален. Лай като всички останали.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Излишно е да спорим. Това е лай на силно изплашено куче.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Аз пък ви казвам: всички кучета си лаят по един и същи начин. И не може да се отличи кое лае жално и кое не. Трябва ти самият да си куче, за да можеш да разбереш кога едно друго себеподобно лае жално или не.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Не, за целта не е нужно да си куче, а просто да си по-внимателен, когато слушаш.

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Вижте какво: дори и да лае жално, както упорито настоявате, това съвсем не означава, че то желае да напусне кладенеца. Може би животното просто си живее там и от време на време лае като всяко друго куче.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Живее си в кладенеца, така ли?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Да, живее си на спокойствие в кладенеца. Защо пък да не си живее там?

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Ама вие къде другезде сте виждали куче да живее на дъното на кладенец?

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Не, досега не бях виждал, но ето, че вече видях.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Аз пък, драги господине, имам чувство, че ние с вас просто сънуваме. Какво ми говорите сега?!

МЪЖЪТ С БАСТУНА: Извинете ме, но нали сам казахте, че светът вече не е такъв, какъвто е бил. Всичко е напълно възможно. Има птици, които вече не летят. А това, според вас, нормално ли е? Кои би повярвал преди петдесет или сто години, че птиците вече няма да летят? А ето че сега има птици, които не могат да летят. Птици, които не летят, риби, които не плуват. Да, целият ни свят е вече преобърнат с главата надолу.

МЪЖЪТ С ШАПКАТА: Птици, които не летят, вярно има, но риби, дето не плуват, това го чувам от вас. Мисля, че е вече прекалено.